

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: "Prišlo bo jutro, četudi je noč!" (Iz 21,12)

Gremo na pot, zato da bi prišli na cilj

Pot ni samo razdalja med dvema točkama

Ko sem bral urednikovo e-mail sporočilo, naj napišemo članek za novo številko priloge o temi poti in romanja, sem bil na poti ... Med hojo sem na svojem telefonu pregledoval pošto in bral ... verjetno nič nenavadnega in posebnega, glede na čas, ki ga živimo in glede na potrebo – skoraj zahtevo – da moramo biti nenehno povezani, *on-line*, s svetom. V tistem me je spreletelo, da sem pravzaprav s tem početjem v drugem kraju, z drugimi ljudmi in vsebinami, kot bi sploh moral biti. Narava, vreme, stavbe, ljudje, kraji okrog mene sploh niso relevantni, ampak relativni; moje oči berejo ali gledajo povsem druge svetove. Najbrž je zaradi hitrosti in pritiskov, da moramo vse narediti takoj, tega *multitaskinga*, če poskusim posloveniti, bi rekel "hkratne večstoritvenosti", ki spreminja koncept poti v nekaj negativnega, ki nam jemlje čas in je pač nujno zlo. Gremo na pot, zato da bi prišli na cilj. Vmes je neka potrata časa. A pot ni samo razdalja med dvema točkama, pot je vsebina in je način. Če se danes navdušujemo nad hitrimi avti, motorji in vlaki, ki drviijo tudi do 500 km/h, ne smemo spregledati, kaj pomeni potovati. Pojem poti ima v krščanstvu pomembno, edinstveno in globoko konotacijo, ki se ga včasih premalo

zavedamo. Adam in Eva sta bila po grehu izgnana iz raja in sta morala oditi. Mojzes popelje izraelsko ljudstvo iz suženjstva v obljubljeni deželo in prehodijo dolgo pot skozi puščavo. Jezusovi starši se zatečejo v Egipt in ta pot je bila še kako pomembna. Kristus zase reče, da je *pot, resnica in življenje* in učenca srečata vstalega gospoda na poti v Emavs. Pregarjalec kristjanov Savel na poti v Damask sreča Kristusa in po spreobrnjenju postane Pavel, apostol narodov. Papež Janez Pavel II. je s svojimi potovanji pokazal, kaj pomeni biti globalni pastir in papež Francišek je v svojem prvem nagovoru takoj po izvolitvi dejal, da bomo skupaj hodili po poti kot škof in ljudstvo ... krščanstvo je vera, ki ima simbol in pomen poti goloboko zasidran v sebi.

Pred nami so poletne počitnice, čas oddiha, počitka in tudi potovanj. Kako bomo potovali? Pot od doma do kraja naših počitnic lahko spremenimo v čudovito avanturo. Odpreti moramo oči, da prizore ob poti vidimo, razumemo in ponotranjimo. Če smo pozorni, lahko videno po poti dojamemo kot znamenja ali sporočila Boga Stvarnika. Kaj opazimo na poti? Koga srečamo? Kaj slišimo? Pot je tudi pogosto metafora za življenje. Starejši ljudje v Istri pravijo, da smo na tem svetu samo

popotniki, mimobežni sprehajalci, ki se ustavimo le za trenutek ... In ko umremo, zaspimo in rečemo, da gremo na dolgo pot, da odidemo s tega sveta. Kako pomembna je pot v času "hitenja"? Izjemno! Morda se ravno v ovrednotenju poti

zamudnik, kajti danes pišemo samo še kratice, strnjene črke, simbole, zvoke ..., ki dobivajo nove pomene. Odnos je tudi skupni imenovalac poti in človeka, kajti na poti sreča človeka, popotnika, romarja, brezdomca, gospoda, berača, kralja..., srečaš tistega, ki čaka na prevoz, in tistega, ki prevaža. Na poti lahko srečaš prostitutke, stare znance ali nove neznance. Ko se za trenutek ustaviš med njimi, ko prisluhneš svojim in njihovim korakom, ugotoviš, da tvoji in njihovi čevlji imajo enak zvok. Morda zato,

ker smo v globaliziranem svetu vsi podvrženi enakim modnim muham ali pa zato, ker smo si kot ljudje bolj podobni, kot si to upamo priznati. Zato smo vsi, ki smo na poti, pravzaprav podobni med seboj. V resnici prava vsebina, podoba, je pot. Začetek in cilj sta samo okvir, obroba tej dogodivščini in mi, ki po njej stopamo, pa smo umetniki, ki sliko ustvarjamo. Naj si bodo naše poti dolge ali kratke, hitre ali počasne, načrtovane ali nepredvidene, so vedno edinstvena in

neponovljiva doživetja. So priložnosti, da na njih spoznamo nove ljudi, se naučimo novih spoznanj ali srečamo sami sebe. Naj bo vsak korak vesel, varen in prehojen z zavestjo, da je pot, po kateri stopamo, resnično pomembna. Pa srečno pot!

Aljoša Vodopivec

skriva nov model razvoja družbe in medsebojnih odnosov. Da, spet smo tam: odnosi. O čem drugem pa lahko razpravljamo v dobi, ko komunikacija zaradi bliskovite hitrosti prehiteva samo sebe in sporazumevanje pravzaprav postaja samo še neka *meta-komunikacija*. Kdor piše cele besede, je

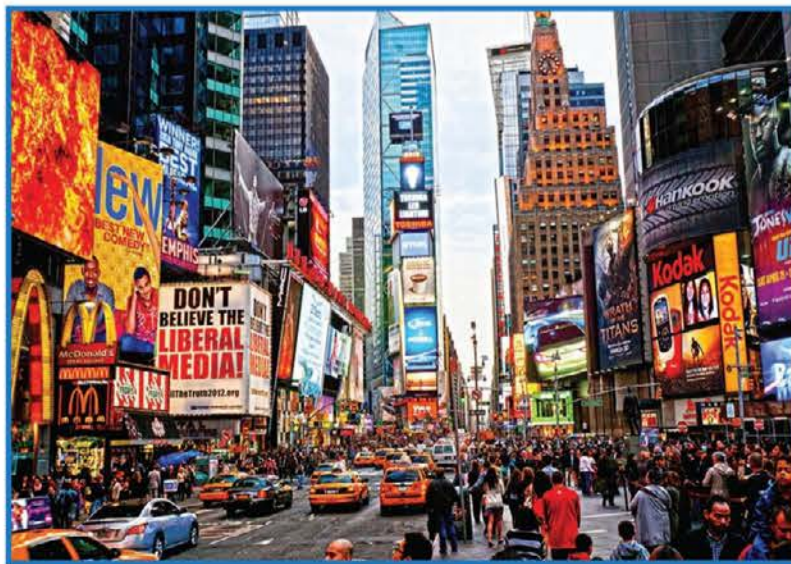
Gremo, gremo naprej. Naprej, saj ta svet vendar nima mej. Samo pogledj, kako lepo je v deželi tej, vendar samo če se gre naprej.

Romanje kot enkratni dogodek ali pa romanje kot način življenja imata svoje podobnosti in v svetu množičnih medijev ter hitrega načina življenja doživljata svojo krizo identitete. Če se spomnimo na zapis Tomaža Kempčana iz njegove *Hoje za Kristusom*: "Malokoga bolezen poboljša, kakor se tudi tisti, ki mnogo romajo, malokdaj posvetijo", potem ugotovimo, da stanje pojmovanja obeh vrst romanj ni bilo nikoli ravno rožnato. Gre za princip delovanja človeka, ki se venomer giblje med romarjem in nomadom. Možnih oznak imamo sicer več. Škof dr. Anton Jamnik vidi v sodobnem človeku še vagabunda in turista. Mi se bomo osredotočili zgolj na prvi dve oznaki, saj imata kar nekaj podobnih pritik, pa vendar sta si v bistvu izraza in načina tako nasprotna.

Nomadstvo je način življenja, ko nomadi poskušajo z iskanjem dobre paše preživeti čredo in sebe, v dežja bogatih letih pa celo obogateti. Gre za miselnost, ko si venomer v stanju premikanja od enega dobrega vira do drugega, ko iščeš, kje bi neko območje kar se da dobro izčrpal. V današnjem življenju je tovrstne ponudbe več kot preveč, saj smo zasičeni z vsemi možnimi ponudbami tako na področju materialnih dobrin kot tudi na duhovnem področju.

Kjer bom dobil največ zase, kjer se bom najbolj napojil, tja grem, razmišlja nomad. In tovrstna miselnost je več kot dodobra okužila romarski način življenja, ki je bistveno drugačen, četudi podoben, kot bomo videli. Nomad mora misliti

naprej, kje se bo napojila čreda. Zatorej se ne more ustaviti pri tem, kar je, in v tem, kar je. Kako poteka sodobno nomadstvo, sem doživel pred kratkim na Brezjah, kjer sem se ustavljal pri milostni podobi Matere Božje. Pripeljali so neko skupino invalidov, z njimi pa je bilo kar nekaj mladih prostovoljk. Po maši sem sklenil pred Marijo odmoliti del rožnega venca. Nisem odmolil prvih deset, ko jih v cerkvi že ni bilo več. Prišli, videli, izginili.

Zakaj je javni prevoz postal reklama? Zakaj sredi polja ne križ, pač pa "jumbo" plakat?

Verjamem, da bi marsikatera "mamca" še radi ostali v cerkvi, da bi malce pred Marijo, po dobri stari navadi, za otroke in vnuke pomolili, a na to mlade moči očitno niso pomislile. Nomad misli naprej, se ne ustavi, išče, kje se bo hitro napojil.

Propad sodobnega romarstva Gremo, gremo naprej

časovnem obdobju. Tu so nas mediji več kot razkrinkali. Lačni smo, zato nam ponujajo še več. Nasičujejo nas z vsemi možnimi informacijami. Zakaj je javni prevoz postal reklama? Zakaj sredi polja ne križ, pač pa "jumbo" plakat? Dostojevski v usta Inkvizitorja postavi naslednje besede, ki so namenjene Kristusu: "Toda – vidiš li to kamenje v tej goli razbeljeni puščavi? Izpremeni ga v kruha in človeštvo bo udru do Teboj kakor čreda, hvaležno in poslušno, čeprav bo neprestano trepetalo, da ne bi odtegnil Svoje roke od njega in ne bi bilo konec Tvojega kruha". (Bratje Karamazovi) Človek se nasiti, prenasiti in zasiti. Tak pa obstane neobčutljiv. Včasih opazujem ljudi, ki obiščejo ljubljansko stolnico. V treh minutah se sprehodijo skozi to cerkev, ki ima marsikaj povedati. A niso občutljivi in zato v baročnem izobilju ne vidijo drobnih detajlov, ki opozarjajo na lepoto svetega.

V čem se romanje kot dogodek ali pa romanje kot način življenja razlikujeta od zgoraj napisanega? Kot sem že dejal, je razlika v bistvu, četudi ne v pritikah. Tudi iskren romar želi najti dobro pašo, tudi romar čim več v čim krajšem časovnem obdobju, torej čim prej. A romar gre globlje. In to je bistvo: globina. Romar si iskreno želi najti Boga v svojem življenju, zato lahko odkrito rečemo, da so bili romarji

Abraham, Mojzes, emavska učenca ... V romanju življenja smo stalno v premikanju. Vendar ne za zaklad, ki mine, pač pa za zaklad, ki je v nebesih (Mr 10, 21), zaklad, ki ga bogati mladenič, nomad tistega časa, ni doumel. Poseben preobrat iz

nomadskega načina življenja v romarski način predstavlja Samarijanka. Njeno življenje ne pozna stalnosti, preprejeno je s kratkimi odnosi, ki jih povzamemo z besedami čim več, čim bolj, čim hitreje. "Kajti pet mož si imela in ta, ki ga imaš zdaj, ni tvoj mož". (Jn 4,18) Tako ženi Jezus. Žena vidi svojo napako in naslednje njeno vprašanje se dobesedno nanaša na romanje: Kje častiti Boga? (Jn 4,19). Romarski odgovor je: "Pride pa ura in je že zdaj, ko bodo pravi častilci častili Očeta v duhu in resnici. Prav takih častilcev si namreč želi Oče". (Jn 4,23)

Romar si iskreno želi Boga čim več, čim prej. A drugače kot nomad, on si ga želi čim dlje tu in sedaj ter nato v prihodnosti. Želi si ga dolgoročno. Bog tako ni njegova "dobra vila", Bog je nekdo, ki vodi njegovo življenje. Če jemljemo zakrament zakona šele kot tretjo zavezo, prva je bila med Bogom in izraelskim ljudstvom, druga med Kristusom in Cerkvijo, potem lahko poročno privolitev parafraziramo kot privolitev, ki jo sklepamo s Kristusom. "Jaz, Kristus sprejemem tebe in ti obljubim, da ti bom ostal zvest v sreči in nesreči, v boleznih in zdravju, da te bom ljubil in spoštoval vse dni svojega življenja". In romar, tisti iz konkretnega romanja ali pa na romanju po življenju, odgovarja, da sprejema Kristusa, da bo zvest njegovemu nauku, ne glede na težo križa ali lepoto božjega kraljestva med nami, da ga bo ljubil in spoštoval do konca romarske poti.

Romanje kot dogodek ni, kako bom čim več videl, romanje je odhod čim globlje v globine našega srca. Tam nas čaka Bog. Sodobno romarstvo je pod vprašajem, ki si ga sami izpisujemo. Odgovorni smo, da romanje kot dogodek ali pa romanje kot način življenja ne postaneta nomadska potešitev potreb, ampak romarska okrepitev trenutka življenja, kjer se nahajamo v hoji za Kristusom. "Kdorkoli hodi za Kristusom, popolnim človekom, postane tudi sam bolj človek". (GS 41)

Matevž Vidmar

Prava kristjanova pot

Romarji in ne nomadi

Zadnje čase večkrat slišimo besedno zvezo "pravna država", katero si naj bi vsi želeli, saj bi se, kot po neki čarovniji, odpravile vse težave, ali vsaj dobršen del težav naše družbe. Toda, človek se sprašuje, če bi res samo natančno upoštevanje nekaterih človeških zakonov in hkratno pojmovanje ljudi kot neke brezoblične mase, pa naj bo to "družba", "državljeni" ali kaj drugega, pripeljalo do

posameznika, ampak gleda na ljudi tako generalno, posplošeno. Ko se potem ozremo na vso zadevo, opazimo, kako naše človeško gledanje, okuženo z grehom, samo ni

dejal francoski filozof in pisatelj Sartre. Želimo si zares pravične družbe, vendar pa je tako, da si to pravičnost vsakdo predstavlja po svoje. V tem množstvu pravičnosti je pa

Nikdar ne smemo izgubiti zavesti svojega bistva, svoje identitete, da smo romarji in ne nomadi.

rešitve. Spomnim se, kako sem bral pri angleškem katoliškem piscu Chestertonu, ostrem mislecu, kako je zgrešeno takšno gledanje, ki ne vidi človeške osebe,

spodobno gledati tako, da v bližnjem ne bi videli nekoga, ki nam "hodi v zelje", nam "sili v skledo", ki je torej naš tekmeč. Človek človeku volk, torej ali pa celo pekel, kakor je

To je minimum, ki je bil s strani ljudi določen, da bi bilo omogočeno kolikor toliko znosno sobivanje. Seveda, potrebujemo dobrih zakonov, tega tu nihče ne zanika,

seveda prav, da nam zakoni določajo neki moralni minimum, da se med sabo vsaj ne pojemo. Toda, ali je dovolj za to, da bi kot ljudje zares zaživel le moralni minimum? Je med možem in ženo, dekletom in fantom, starši in otroki zares dovolj le minimum ljubezni, požrtvovalnosti, spoštovanja in vsega drugega, kar spada zraven? Če bi temu bilo tako, potem bi vladala tudi v naših odnosih tista v družbi tako opevana strpnost, ne bi pa bilo ljubezni in drugih reči, ki seveda spadajo zraven. Zakoni so po definiciji moralni minimum – "Lex est minimum morale".

vendar pa se tu zadeve ne končajo, ker govorimo le o preživetju, mi si pa gotovo želimo več. Kot je rekel apostol Pavel, "hrepnim po večjih darovih". Če bomo stremeli samo k človeški pravičnosti, ljubezni, zvestobi in resnici, potem ne bomo nikdar zares živeli ali zaživel, ampak bomo samo preživeli. Ljudje smo namreč vselej v nevarnosti, da gledamo na zadeve legalistično in 'uokvirjeno', 'ukalupljeno', ker bi radi vse zreducirali v neki svoj sistem, v neke svoje okvirje, tudi sočloveka. Kot smo dejali, ne more za nas veljati samo moralni minimum, temveč moramo stremeti k maksimumu, k popolnosti. Jasno o tem govori Jezus Kristus v govoru na gori, tudi o stremljenju k popolnosti, kar zadeva moralno življenje, zametke tega pa imamo tudi v Stari zavezi. Gre za bistveni preobrat ali spreobrnitev od nomadskega k romarskemu načinu življenja. Možes in izraelsko ljudstvo so bili v puščavi nomadi, so blodili po puščavi in vemo, da so bili daleč od pravega načina življenja. Težava je nastala, ko so želeli tudi potem, ko so se ustalili, ohraniti nomadski način življenja in mišljenja, pa seveda ne gre tako. Dostikrat smo jim tudi mi podobni, ko smo danes tu in jutri tam, ko danes za nas velja eno, jutri pa drugo. Ko imamo danes radi nekaj ali nekoga, jutri pa nekaj drugega ali nekoga drugega. Ko pred seboj pravzaprav nimamo resničnega cilja, temveč prav po nomadsko tavamo naokrog in se le začasno neke zaustavimo, potem pa naprej. Kristjan ne more biti nomad, temveč je romar. Ta ima pred sabo jasen cilj in ve, katera je prava pot do tega cilja. Ker smo ljudje grešni, lahko seveda od te poti tudi skrenemo, toda nikdar ne sme priti do tega, da bi izgubili zavest svojega bistva, svoje identitete, da smo romarji in ne nomadi. Pomagajmo si med seboj, da bomo ohranjali to svojo zavest in identiteto.

Andrej Vončina

Bog, hvala ti za pot

Naj bo sv. Jakob tvoj sopotnik!

Priprava nahrbtnika: romarska listina, ščetka za zobe, zobna pasta, denar, pelerina za dež, spalna vreča, nogavice, spodnje perilo, kapa, polnilec za telefon ... Koliko tehta "mučila"?

"Dragi romar, ki stopaš na častljivo pot; bodi blagoslovljen! Naj sv. Jakob varuje tvoje noge, naj bo tvoja popotna palica, naj gasi tvojo žejo, naj te varuje pred vročino, naj ti bo tvoj sopotnik". Vožnja iz Slovenije do Saint Jean pie de Port. Božje darilo - mesec dni časa za molitev, za samozavedanje, za misel na najbližje in zavedanje odnosov z njimi, za molitev za vse ljudi sveta. Romarski urad, albergo, tuširanje, postelja. Pokoj noči ali prenašanje smrčanja? Ojooooojj! Kot da v spalnici ne bi bilo šest, ampak tisoč ljudi! Naslednje jutro začnem

Izidora (Darinka) Škamperle kleči v prvi vrsti na sredi. Okoli nje so Jakobovi romarji, ki so po Slovenski Jakobovi poti v Trst priromali peš ali s kolesom.

hoditi! Vzpon čez Pireneje, Pamplona, Burgos, Leon, Santiago. Ovce, krave, kolone romarjev. Sonce, dež, sodra, veter, blato. Razmočeni čevlji, muhe, obadi, potepuški psi, žulji, pa tudi turisti s sluškami v ušesih, ki znajo uporabljati tudi komolce, čudni tipli, ki kradejo nogavice, hlače in čevlje. Življenje pa vendarle ni le črno. Obstajajo tudi rumene puščice in školjke, prijazni romarji, velikodušni domačini,

in žalostno. Kot lestez za kokoši, ki je kratka in posrana. Zdi se, da ni izhoda. Res Bog želi, da bi bili srečni že na tem svetu? Zakaj je Peter Jezusa trikrat zatajil? Zakaj ga je Juda Iskariot izdal? Zakaj je Jezus moral trpeti? Zakaj so se morala izpolniti pisma? Ima človek sploh osebno svobodo, ali pa je podvržen predestinaciji? Kaj pa, če je človek obseden s Hudičem? Si tak revež sploh lahko sam pomaga? Molitev med hojo; vsak korak in vsak dih sta molitev, molitev za najbližje, za tiste, ki so se priporočili v molitev, za vse človeštvo. Cerkvice, kapelice, romarske maše. Blagor človeku, ki ne stopa na pot grešnikov! Ko sprejemamo napor in trpljenje, smo blaženi. Blagor ubogim v duhu ... Bolj kot naše zatajitve, izdajstva in zločini je pomembna pot. Tudi po grehu se lahko odločimo,

lahko priznamo svojo nemoč, prosimo za odpustanje. Bog, hvala ti za pot. Hvala ti, da lahko hodimo za Teboj. Najslabše je, če smo žalostni kristjani. Pot je pomembnejša od napak. Smo hvaležni za pot? Se zavedamo, da nas Bog ljubi? Brez zavedanja samega sebe, svojih misli, čustev, želja in dejanj sploh nismo ljudje in tudi ne moremo osebno dozorevati! Brez zavedanja, da nas Bog ljubi - smo sploh verni? Brez zavedanja, kdo je Jezus - smo sploh kristjani? Brez zavedanja, kdo je Jezus, se obnašamo, kot da ga nismo srečali. Kako preseči našo nezrelost? Zadnja beseda ni

trpljenje, je veselje v nebesih! Trpljenje je le prehod. Naj se vedno zavedamo, da tukaj nimamo svojega stalnega bivališča. Vsa pota, po katerih hodimo, so romanje k Tebi, Gospod. Očisti naše duše vseh nepotrebnih misli. Po Tvoji dobroti nam pomagaj doseči naš končni cilj, nebeski Jeruzalem. (Zapis je nastal ob prebiranju dnevnika velike slovenske romarice Izidore Škamperle iz Senožeč)

Bogdan Vidmar

spodbudne besede, tolažba, mazila, zdravila; v Iracheju priteče iz pipe vino. Aleluja! Življenje je pogosto težko

Ob 40-letnici italijanske uzakonitve ločitve

Križa kot posledica nestabilnosti družine

Ob štirideseti obletnici referenduma o ločitvi, 12. maja letos, je urednik spletnega katoliškega dnevnika "La nuova Bussola Quotidiana", Riccardo Cascioli, napisal zanimiv uvodnik, v katerem razmišlja o demografski in ekonomski krizi kot posledici destabilizacije družine, ki se je v sedemdesetih letih 20. stoletja zgodila praktično po vsej Evropi. Sam seveda podrobneje obravnava Italijo, a imamo malo rojstev in veliko nestabilnost družine tudi v Sloveniji, kjer je prav tako veliko civilnih ločitev in nezakonskih skupnosti (to besedo uporabljamo raje kot "izvenzakonskih"). Poglejmo torej, kaj pravi Cascioli, pa čeprav je mestoma prav brutalen v svoji jasnosti. "Gotovo ne potrebujemo strokovnjakov, da bi razumeli, kako k večji rodnosti pripomore trdnost družine. Načeloma se otroci rodiijo v okviru celoživljenjskega načrta. Če se zakonsko združimo le za kako leto ali

"dokler traja ljubezen", je jasno, da bomo manj nagnjeni k temu, da bi na svet postavili otroke, ki v primeru ločitve predstavljajo še pravne spore. Takoj so tu številke, ki se brezčutno rogajo vsem ideologijam in razpravam glede modernosti. Takoj ko je ločitev postala legalna, ko se je začelo teoretizirati o nestalnosti zakonske zveze ..., je prišlo do demografskega padca. Pa ne le do tega. Če je v krizi tisto, kar tudi Splošna deklaracija človekovih pravic označuje kot "osnovno celico družbe" ..., bo celotna družba stremela k večji prepirljivosti in razkrojenosti. Podobno je našemu telesu - če je v njem nekaj rakavih celic, ne oboli le en sam organ, temveč to prizadene celotno telo, ki

na koncu umre. Prav tako velja za družbo - kako lahko mislimo, da bomo premagali družbene spore ali da bomo čutili pripadnost nekemu narodu, če so se pa odločili, da bodo zakonsko napravili konflikt in nestabilno družino, njeno osnovno celico? Zato je treba glede družine in življenja govoriti o "brezpopojnih načelih" (it. principi non negoziabili), ne pa o "etično delikatnih tematikah". To so namreč temelji, na katerih se gradi družba, ker sicer tvega izumrtje, ne pa ena od mnogih zadev, s katerimi se ukvarja vlada. Če pa je tako, je jasno, da bi pogled na življenje in na družino moral predstavljati prvo točko, na podlagi kate-

Trdna družina je zagotovilo za večjo rodnost in dobro gospodarstvo

re bi se bilo potrebno odločiti glede vladne večine ... Danes je za to, da pade vlada, dovolj že spor glede ene točke volilnega zakona, potem pa bomo zahtevali, da se vprašanje družine, od katerega je odvisno tudi državno gospodarstvo, pahne v neko ogrado ali se da v roke nekim "improviziranim" parlamentarnim večinam? Ob štiridesetletnici bi se morali, raje kot uvajati ločitev po hitrem postopku ..., resno zamisliti ob številnih zadnjih štiridesetih let in postaviti družino, življenje in svobodo izobraževanja za poglobljeno tematično politično agendo, kar morajo storiti tudi katoliški parlamentarci in ministri. Seveda, če želimo imeti prihodnost".

AV

Prihodnost pripada iskalcem lepote Vzgoja za lepoto

Vipavi so nesmrtno lepi sončni zahodi. Tako zelo lepi, da je skorajda greh, če vsak večer ne vsaj za nekaj trenutkov obstaneš pred zardelim nebom in brez besed preprosto gledaš in se čudiš.

Tako zelo lepo je to dogajanje na nebu pred našo hišo, da bi moralo biti težko najti prostor za občudovanje. Pa ni. Prostora je več kot dovolj. Samo peščica se nas ustavi in gleda brezčasno lepoto neba. Večina jih je takrat v hiši, zamaknjena v svoje delo ali razvedrilo ali dolgčas ali brezdelje. To me boli. Še bolj pa me boli, če kdo slučajno pride mimo in ga opozoriš na ta čudež, pa se samo namrdne, zamahne z roko in gre svojo pot.

Saj mi ni težko, če komu sončni zahodi pač niso nič kaj takega. Težko mi je zato, ker vem, da je ta njihova gesta samo dokaz, da jim lepota ni pomembna. Da taki ljudje tudi sicer ne znajo najti ničesar lepega, ničesar, čemur bi se čudili, ničesar, pred čimer bi jim vzelo sapo in jih očaralo, ničesar, v čemer bi uživali in si s hvaležnostjo napolnili od hoje po svetu izpraznjene duše. Človek, ki se ne zna čuditi, ki ne zna videti lepega, je zagrenjen in črnogled. Nima upanja in nima volje. Nima življenja v sebi. In zato nima prihodnosti.

Na splošno se mi zdi, da nam je težavnost časa tako omračila um in srce, da res ne zmoremo več videti

lepega. Ne lepega v naravi, ne lepega v dogodkih, ne lepega v ljudeh. Da so na naših očeh kakor luskine dogodkov, porazov in razočaranj našega sveta. Da je zato vse, česar smo sposobni, samo nerganje nad tem in onim, nerganje, za katerega smo vsi že davno ugotovili, da ne bo ničesar popravilo, ničesar izboljšalo, pa se ga še kar poslužujemo. Ker je teža vsega pač prevelika in se nam zdi, da jo to vsaj za malo zmanjša, ko jo prenese na sogovorca. Pa je ne.

In tako je velikokrat. Življenje je težko. Kar pa ne pomeni, da v njem ni lepote. Le da lepota pripada tistim, ki so jo pripravljene iskati vedno, tudi v težkih časih. Lepote tako ni sposoben videti, kdor je ne išče,

kdor si je ne želi, kdor se ne bori zanjo. In kdor ne išče lepote, kdor se ne bori zanjo – in pri nekaterih

ljudeh in nekaterih dogodkih v našem življenju se je res treba

Težji kot so časi, bolj moramo iskati lepoto in tega učiti tudi druge. Vedno in povsod, ker je lepota v vsem in v vsakomer.

resnično hudo boriti, da nas ne bi prepričala, da v njih ni lepote in da je nikdar ne bo –, ta ne bo mogel

skozi življenje. Spotikal se bo ob vsaki napaki, bo izgubil upanje ob vsakem porazu, ne bo v temnem nočnem nebu mogel videti zvezd. Zato se je treba za lepoto boriti. Treba jo je v svojem življenju zahtevati. Potem jo najdemo. Ampak za to se je treba zavestno

brati, pogovarjati se, se igrati z otroki, biti razigran, vzeti si čas za mir in tišino. Iskati lepoto v stvarstvu in v ljudeh okoli nas, in sicer vseh ljudeh. Vzeti si torej čas, da bi spet spoznali, opazili in se prepričali o lepoti življenja, lepoti ljudi in lepoti sveta. Preprosto zato, da bi jo znali potem najti tudi tam, kjer se na prvi pogled zdi, da je ni. V vsakdanjih opravkih in teži dneva, v napornih in žalostnih dneh, v ljudeh, ki so nam ljubi in prav tako v tistih, ki jih težko prebavljamo. Da bi bili vedno sposobni ustaviti svoj korak, odmisli besede in dejstva, ki nam jih vsiljuje svet, in v vsem in vsakomer poiskati lepo. Kajti lepota je vedno in povsod. Naš čas, razmere, v katerih živimo, zahtevajo takšno vzgojo za lepoto. In težji kot so časi, bolj moramo iskati lepoto in tega učiti tudi druge. Vedno in povsod, ker je lepota v vsem in v vsakomer. Če temu ne verjamemo, potem že potrebujemo te vzgoje. Ne vzgoje v sanjače, temveč vzgoje v tiste, ki so sposobni videti dlje, globlje in bolje. Vzgoje v tiste, ki si želijo prihodnosti. Ker je

prihodnost samo za tiste, ki iščejo in si želijo lepote.

Marko Rijavec

Nekoliko o oblačenju

Obleka in obutev za na pot

Ko pride poletje, postane aktualno vprašanje "mode v cerkvi", kakor jo v oznanilih posrečeno označuje naš župnik, čeprav verjamem, da se tako pod kožo marsikdo posmiha tistemu, o čemer pod tem naslovom govori. Govori pa o tem, da se je treba v cerkvenih prostorih ne le kraju primerno vesti, temveč tudi oblačiti. Ne želim izpasti kot neki moralizator, temveč bi rad predstavil, kakšen pomen in pomembnost ima obleka in oblačenje, ne le v cerkvenem smislu, temveč širše. Sam v bistvu nisem med tistimi, ki se mi je kdaj zdelo odveč opozarjanje na primerno obleko v cerkvi in drugod, kjer je pač zaželjena, tudi zato, ker sem bil sam vzgojen k temu, da sem se primerno

duhovnikov. Mislim, da vprašanje obleke nima nič skupnega s staromodnostjo, temveč je globlja zadeva, duhovna, če hočete. Če je namreč po eni strani res, da obleka še ne naredi človeka (kjer je besedica "še" zelo pomembna), pa je obleka po drugi strani zelo pomembna pri razkrivanju osebnosti, kvalitet, frustracij, strahov in tudi nevroz tistega, ki jo nosi. Mislim, da tudi danes nekdo, ki ne da nič na obleko, izpade neumno. Kdor ne daje pomena načinu oblačenja, ne razume človeka in njegovega razodevanja svetu. Za Sveto pismo obleka pomeni pripadnost in je torej simbol tudi stanja duha nekega človeka. Potem ko sta Adam in Eva grešila, sta bila oblečena v živalsko kožo. Gre za obleko, ki je

groba, brez nikakršne milosti, ker je brez milosti tisti, ki jo nosi. Vendar pa Bog svoje ljudi ljubi na nepojmljiv način, zato jih tudi odkupi od tistega, kar jih usužnjuje in jim prizadeja hudo. Iz njih celo naredi svoje dediče. Kot znamenje vsega tega pa Bog ljudstvu da zapovedi in obleko. Človek ni več nag, ni več žrtev in predmet poželjenja tistega, ki ga gleda. Človek je sedaj last Boga, ki ga je oblekel v dostojanstvo. Obleka izraža vse to. Da

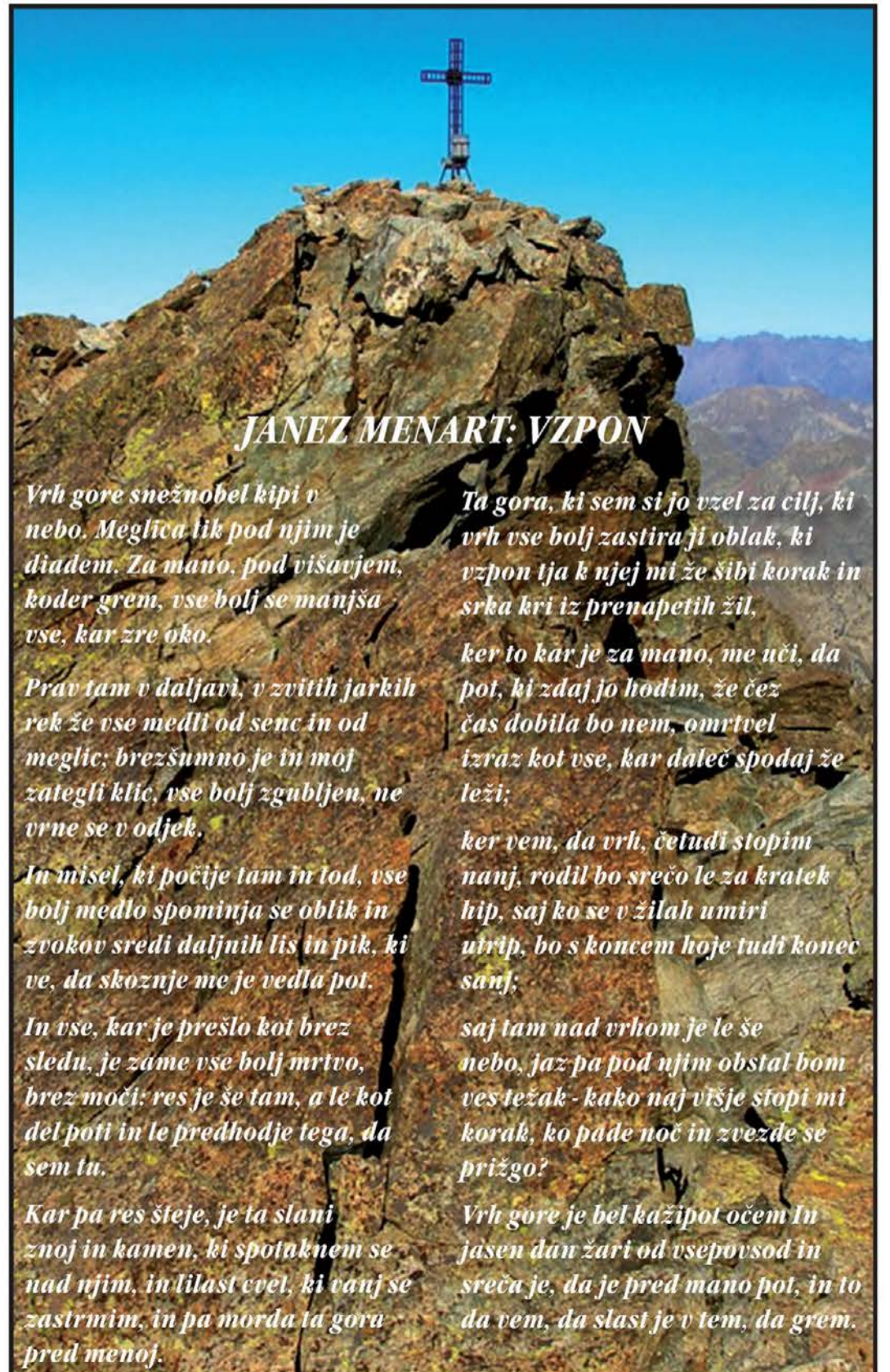
bi prerok Jeremija ljudstvu pokazal, kako pripada Gospodu, si nadene pas in jim reče, da Gospod od njih zahteva, da se stisnejo k njemu tako, kot se pas stisne k bokom, zato imajo redovniki pas okoli svoje redovne obleke, kakor tudi duhovniki, ko mašujemo. Tisti pas (lat. cingulum) nas spominja na to, kdo smo in kaj moramo delati – smo Gospodovi in se moramo posebej posvetiti, stisniti k njemu. Žal danes mnogi duhovniki pas opuščajo, ne meneč se za njegovo vsebino, podobno pa tudi druga liturgična oblačila. Obleka ni tako nepomembna, kot bi se zdelo na prvi pogled – označuje, kdo si in kaj delaš. Če si oblečen večerno obleko, si nadenem predpasnik, sem v trenirki, drugi razumejo, kaj delam in vejo, kam me uvrstijo. Ko ima človek težave, se to razume tudi po obleki in zunanosti.

/ str. 10
Andrej Vončina

Obleka je znamenje pripadnosti kakor tudi našega stanja duha

oblekel in obul, kadar je bilo treba. Za to se moram zahvaliti staršem, ki so za to, danes lahko rečem, zgledno skrbeli. Ko sem šel k maši (ker sem bil strežnik, sem šel nekoliko prej od doma), sem se oblekel drugače, praznično in si tudi obul čevlje, saj sem sicer naokrog kolovratil v športnih copatah. Pa tudi, kadar smo šli, recimo, po nakupih v Gorico, smo se vselej oblekli malo lepše – nikdar nismo šli v trenirki, recimo. Ko sem bil v puberteti, sem se, po zgledu očeta (in mame), rad oblekel v gvant in si nadel kravato za k maši in k ostalim prazničnim slovesnostim. Sam torej nisem eden od tistih, ki bi cerkvi in duhovnikom očital, da izgubljajo čas v ukvarjanju z oblačenjem svojih vernikov, namesto da bi se raje ukvarjali z bolj pomembnimi rečmi, ki jih danes združuje beseda "pastoral". Nisem med tistimi, ki mislijo, da je ukvarjanje z obleko ostanek moraliziranja in rigorizma iz preteklosti ali seksfobije

JANEZ MENART: VZPON

Vrh gore snežnobel kipi v nebo. Meglica lik pod njim je diadem. Za mano, pod višavjem, koder grem, vse bolj se manjša vse, kar zre oko.

Prav tam v daljavi, v zvitih jarkih rek že vse medli od senc in od meglic; brezšumno je in moj zategli klic, vse bolj zgubljen, ne vrne se v odjek.

In misel, ki počije tam in tod, vse bolj medlo spominja se oblik in zvokov sredi daljnih lis in pik, ki ve, da skozi me je vedla pot.

In vse, kar je prešlo kot brez sledu, je zame vse bolj mrtvo, brez moči: res je še tam, a le kot del poti in le predhodje tega, da sem tu.

Kar pa res šteje, je ta slani znoj in kamen, ki spotaknem se nad njim, in lilast cvet, ki vanj se zastrmim, in pa morda ta gora pred menoj.

Ta gora, ki sem si jo vzel za cilj, ki vrh vse bolj zastira ji oblak, ki vzpon tja k njej mi že sibi korak in srka kri iz prenapetih žil,

ker to kar je za mano, me uči, da pot, ki zdaj jo hodim, že čez čas dobila bo nem, omrtvel izraz kot vse, kar daleč spodaj že leži;

ker vem, da vrh, četudi stopim nanj, rodil bo srečo le za kratek hip, saj ko se v žilah umiri utrip, bo s koncem hoje tudi konec sanj;

saj tam nad vrhom je le še nebo, jaz pa pod njim obstal bom ves težak - kako naj višje stopi mi korak, ko pade noč in zvezde se prižgo?

Vrh gore je bel kažipot očem In jasen dan žart od vsepovsod in sreča je, da je pred mano pot, in to da vem, da slasti je v tem, da grem.

Uničevanje mitov o katoliški Cerkvi (5)

Cerkev je kratila pravice ljudstev

Ostajamo še vedno v južnoameriškem in iberškem svetu, da bi ovrgli mit o kratenju pravic zavojevalnih ljudstev. Nasprotno, videli bomo lahko, kako se je prav znotraj katoliške Cerkve osnoval nauk o človekovih pravicah. Ko govorimo o južnoameriških ljudstvih, moramo dejati, da so bili Španci, če jih primerjamo z ostalimi kolonialnimi velesilami, celo zelo zaščitniški do t. i. Indijancev. Ko govorimo o ostalih velesilah, mislimo zlasti na Anglijo in Nizozemsko, pa tudi Portugalska in Francija nista imeli takšnih pomislekov v ravnanju z zavojevalnimi ljudstvi, kakršne so imeli Španci, glede na to, da njihuni odnosi s Svetim sedežem niso bili tako tesni, kot so bili španski. Zato so vse te velesile sčasoma opustile odprave v tisti del sveta, ki mu danes pravimo Latinska Amerika. Od tam naprej je zgodba znana, saj so se našete kolonialne velesile začele posluževati črnskih sužnjev (med drugim so ti mnogo bolj prenašali napore od Indijancev), ki so jim jih prodajali arabski trgovci, kateri so sužnje dobili od poglavarjev zmagovalnih ljudstev. Ni namreč skrivnost, da je bilo po Afriki vse polno spopadov med plemeni, ki se še danes nadaljujejo, kot je lahko jasno vsakomur, ki malo bolj pošteno pogleda na Črni kontinent. Zakaj pa so bili Španci tako zelo zaščitniški do Indiosov? To je posledica študij in razprav, ki so se takoj, ko so odkrili novi svet, začele v okviru španskih univerz, ki so jih tedaj, kot vemo, upravljali cerkveni redovi. Posebej ekstremen je bil, kot smo imeli priložnost ugotoviti, Bartolomé de Las Casas. Zanj so bili Indios idilične osebnosti, dobri, plemeniti in miroljubni ljudje, ki jih je označil celo za nezmožne gojiti kakršnakoli negativna čustva – žal je bila resničnost seveda povsem drugačna, a tega Las Casas ni hotel videti. Dobesedno ni hotel videti, glede na to, da se nikdar ni želel prepričati na lastne oči, kakšna je resničnost, temveč je raje ostal v Španiji. Kot vsi ljudje, tudi tisti, ki so jih v Novem svetu srečali Španci, niso bili že po naravi dobri, ampak tudi oni zaznamovani z izvirnim grehom. Že takoj so Španci te ljudi obravnavali zelo enakovredno in se zlasti zavedali, da jih je treba evangelizirati. Ob najmanjšem izgredu kakega konkvistadorja ali skupine

konkvistadorjev, so ostro ukrepali v korist Indijancev, velikokrat pa je kakemu ekscesu sledila razglasitev kakega zaščitnega zakona, ki pa so ga potem strogo spoštovali, za razliko, denimo, od Italijanov v današnjem času. Tako je, recimo, že leta 1512 izdal v Burgosu znane "Zakone iz Burgosa", ki so ščitili indijanska ljudstva. Že kmalu pa je nastala prava, pravcata listina "človekovih pravic", ki jo je napravil glavni predstavnik pravne šole univerze v Salamanci, dominikanec Francisco de Vitoria (1492-1546), ki je tudi eden od očetov sodobnega mednarodnega prava. Ni zaman njegov kip tudi pred palačo OZN v New Yorku. V Španiji je kralj Karel V. zaukazal, naj se po poslušanju tez glavnih predstavnikov redov odločijo, katero bodo sprejeli kot najboljšo in najbolj smiselno. Svoje teze so predstavili trije: dominikanec Las Casas, teolog in humanist Juan Ginés de Sepúlveda in omenjeni dominikanski profesor prava de Vitoria. Sepúlveda je v svojem delu Apologia zelo kritiziral Las Casas, ki pa je imel v Španiji velikansko podporo, tako da so delo slavnega teologa in humanista celo prepovedali. Sepúlveda je pisal na podlagi izkušnje franciskana Turibija iz Benaventeja, ki je med Indijanci preživel kar trideset let, zato je opozarjal, da Indijanci še zdaleč niso takšni svetniki, temveč je vojna proti njim več kot dopustna, glede na vse, kar so protinaravnega počeli – žrtvovanje ljudi, incest, kanibalizem. Las Casas in Sepúlveda sta govorila pred svetom v Burgosu, s tem da je drugi govoril skoraj tri ure, medtem ko so Las Casas, ki ni nikdar še bil v novih deželah in ni poznal ne jezika ne navad ljudstev, govoril petdeset ur – poslušati so ga morali pet dni zapored. Svet v Valladolidu, ki je imel odločilno vlogo, pa se je še raje odločil za tezo Francisca de Vitorie, ki je bila najbolj modra in uravnovešena od vseh. Govoril je o naravnem pravu, za katerega se danes zdi, da se o njem ne

sme več govoriti, pa čeprav ga je, denimo, sv. Janez Pavel II. spet tako čudovito osvetlil. To naravno pravo pa je de Vitoria osvetlil v petnajstih točkah:

1. Ljudje se rodijo svobodni;
2. Po naravnem pravu ni nihče večji od drugih;
3. Otrok ne pride do bivanja zaradi drugih, temveč zaradi samega sebe;
4. Bolje se je odpovedati svojemu lastnemu pravu

slednjega ne more obsoditi, ker se tako ne bi obnašal kot sodnik;

9. Ne sme se dati usmrtiti človeka, ki ni bil legitimno sojen in obsojen;
10. Vsaka nacija (takrat se ni še govorilo o narodu in državi, op. a.) ima pravico, da samo sebe upravlja in se lahko odloči za katerikoli politični režim, tudi kadar ta ni najboljši;
11. Vsa oblast vladarja prihaja od nacije (ljudstva), saj je ta izvorno svobodna;
12. Celoten svet, ki na neki način predstavlja republiko, ima moč, da daje pravične zakone vsemu človestvu;

13. Ni dopustna vojna, ki bi naciji prinesla večje zlo od koristi, ki bi se jih preko vojne želelo doseči, kakršnikoli že so razlogi in nazivi, zaradi katerih se ima vojno za pravično;
14. Če podložnik ugotovi nepravilnost vojne, se lahko vojne ne udeleži, tudi proti vladarjevemu pozivu;
15. Človek človeku ni volk, temveč predvsem človek.

To je torej listina, ki jo je napravil Francisco de Vitoria. Morda so res nekatere zadeve težje razumljive, glede na rahaičnost, vendar pa zasledimo znotraj naštetega precejšnjo aktualnost. Seveda je na stvari treba gledati čim bolj v okviru tedanjega časa, tudi na

Cerkev je branilka in zaščitnica dostojanstva svobodnih in pravic človeške osebe, kar dokazuje zgodovina, če se znamo poglabiti vanjo.

kot pa kršiti pravo drugega;

5. Zakonita je za človeka zasebna lastnina, vendar pa ni nihče tako zelo lastnik, da ne bi včasih moral z drugimi deliti svojih dobrin. V primeru skrajnih potreb so vse materialne dobrine skupne;
6. Trajno dementni, ki nimajo in zanje ni upanja, da bodo imeli oblast nad razumom, so pravni subjekti in lahko imajo lastnino;
7. Obsojenemu na smrt je dovoljeno bežati, ker se svoboda enakovredno primerja z življenjem; 8. Če sodnik, ne ozirajoč se na pravni red, od obtoženca pridobi priznanje s pomočjo mučenja,

konkvistadorje, kakor tudi na križarje, ki so bili vsi prežeti z viteškimi ideali in se še zdaleč niso podajali na dolge poti iz materialnih razlogov – teh niti potem ni bilo, a to je morda tema za kdaj drugič. Kot lepo zadevo pojasni Cervantes, ki se je sam udeležil bitke pri Lepantu. Če se ne potrudimo, da bi se kolikor mogoče preselili v tedanji čas, potem ne delamo nikakršne zgodovinske presoje, temveč preteklost potvarjamo, ker jo sodimo z današnjimi kategorijami. Če bi se šli prave zgodovine, ki je seveda zahtevna stvar, bi se iz nje veliko naučili.

Andrej Vončina

Poletje je čas za dobro knjigo

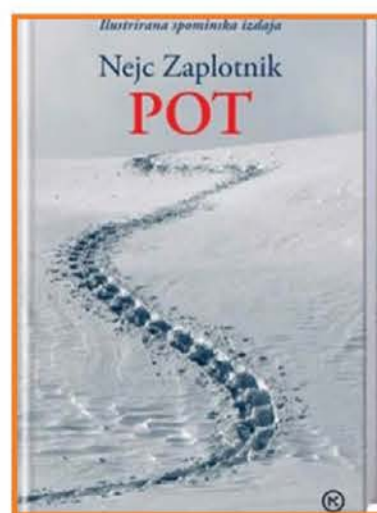
Knjige kot (nalašč za na) pot

Alojz Rebula, Jutri čez Jordan
Zgodba o poti Izraelcev v obljubljeni deželo morda zveni zelo znano, a bo po

prebrali, jo preberite še enkrat. Še bolj kot Nejčevo potovanje po hribih njegovega sveta, je to potovanje po njegovem življenju, ki je trdo in lepo hkrati. In prav nič izumetničeno. Osvojitvam vrhov in zmagam sledijo padci in porazi in spet postopno odkrivanje lepote, ki se skriva povsod. To je knjiga, ki vas bo navdušila za gore, in požirali boste strani, polne bogastva besede, spoznanj in lepote.

J. R. R. Tolkien, Hobit
Pravljica, da, a več kot pravljica. Kdor bo znal videti globlje in dlje, bo

spoznal, kako veliko ima skozi razburljivo potovanje hobita Bilba in njegovih dogodivščin avtor povedati

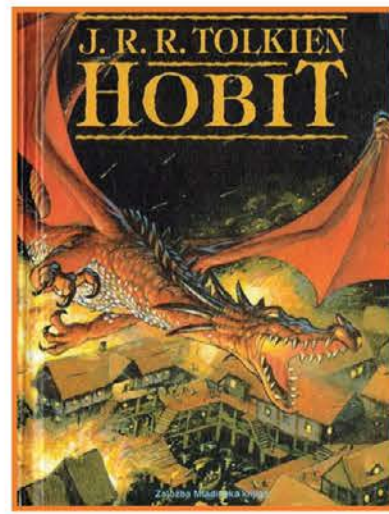

Cheryl Strayed, Divja
Avtorica se je odpravila na pot po Pacifiški gorski pešpoti. Prazna in razočarana nad življenjem. Vrnila se je drugačna. Kakor se vsakdo, ki izkusi lepoto in zahtevnost življenja in se nauči, kaj je v življenju bistveno in kaj odveč. In tega te lahko nauči samo pot. Nekatere bo zmotilo besedišče, druge tudi kakšna nespodobnost, in če ste med takimi, se te knjige ne lotite. Če pa ste sposobni med vsem tem razbrati osnovno sporočilo, boste s knjigo pridobili pogled v zablode, skozi katere nezavedoma hodimo ljudje, in v lepoto, ki nam jo daje življenje.

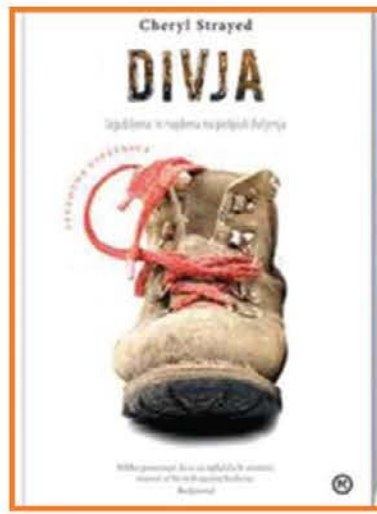
Marko Rijavec

prebiranju tega romana v vas vsekakor izgledala povsem drugače. Predvsem bolj osebno, predvsem bolj realno, in morda jo boste prav zato doživljali drugače. Branje resnično bogatega sloga in novih pogledov na stvari, ki so nam postale ustaljene. Prav zato vredno branja. Tudi zaradi konca, ki ni prav nič hollywoodski.

Nejc Zaplotnik, Pot
Kdor je že prebral to kulturno slovensko delo, zna povedati, da ta knjiga nikogar ne pusti ravnodušnega. In če ste jo že

bralcu o življenju, o ljubezni, o časti in pogumu in o marsičem še. Če ste gledali film, si vzemite knjigo. V njej je veliko več. Predvsem veliko več resničnega življenja, skozi katerega se more Bilbo preriniti samo z družino škratov – z njimi in zanje. Branje za otroke, še bolj pa za odrasle, ki bodo videli in našli več kot le spektakel.

Z 9. strani Obleka in obutev ...

Ste bili kdaj pozorni, kakšni so obsedenci v evangeliju? Vsi so napol goli, raztrgani, umazani ... To se ni spremenilo, saj ti hudobni duh, če ga poslušas, vzame sramežljivost in te sili k razkazovanju in grdenju. Nekaj te sili k temu, da se razkazuješ, da iščeš pozornost. Hkrati se tudi spremeniš v žrtev za plenilce in predmet, postaneš pač nekaj, kar se uporabi in zavrne. Nisi več oseba, ampak se zreduciraš le na noge in nimaš več dostojanstva. Kdor je v krizi, zasvojen, ima takšne in drugačne težave, je suženj strasti, to kaže tudi z obleko. Tako ljudje hodijo naokrog napol goli, z raztrganimi hlačami, kakor tudi, po drugi strani, dekleta, ki popolnoma zakrivajo svoje roke in noge. Znamenje ženskosti, ki je povsem negotova, klecava, ki se skriva, ali pa se nesramno razkazuje in kriči. Kdor je individualist, ni zaljubljen v drugega, temveč le vase, kdor nima vezi z drugimi, se oblači, kot se mu pač zdi in mu prija. Največkrat se tako oblači na čuden in narcističen način. Kdor je pa zares zaljubljen, ima resne in dobre vezi z bližnjimi, pa se pusti obleči. Zaljubljeni fant se obleče tako, kot je vseh njegovih punc. Če pa mora žena, ki ima res rada svojega moža, letemu kupiti kravato, kupi takšno, ki je po njegovem

okusu, ne pa po njenem. Obleka je znamenje ljubezni in pripadnosti. Ko nikomur ne pripadaš, se oblačiš po tem, kar pač narekuje trenutek, navadno to narekujejo tisti, ki kontrolirajo svet mode in oblačil. Jasno torej, kar pravi Jezus Petru na koncu Janezovega evangelija – ko si bil mlad, si se opasal sam in si hodil, kamor si želel, ko pa si odrasel, te bo nekdo drug opasal in te vodil, kamor nočeš. Kaj to pomeni? Ko je Peter mlad tako v veri kot tudi kot učenec, se oblači, kakor pač želi in tudi gre, kamor želi. Ko pa v vseh ozirih odraste in dozori, se pusti oblečiti Gospodu Jezusu in gre, kamor mu on naroča. Obleka ima torej velik pomen. Pomeni, da je svet urejen, ima dostojanstvo. Nismo predmet poželenja ali plen drug za drugega. Obleka je obljuba prihodnje slave, ki nas čaka, ko bo Gospod to borno in umrljivo telo oblekel v novo, poveljčano in neumrljivo telo. Ko se praznuje, se v Svetem pismu oblači v lan, svilo in žamet. Jezus je bil nag ali oblečen smešno zato, da bi si naložil nase naše napake in naše zlo. Ker sveta maša predstavlja vse to, kar smo nazadnje našeli, se moramo tudi mi temu primerno obleči. Obleči se moramo za praznik in okusno, ne pa za na plažo ali za v diskoteko. Temu primerna pa naj bo tudi obutev.